

SZÖVEG –
JÁMBOR-MINISKA ZSEJKE

TILTOTT KARÁCSONY

A karácsony az ünneplésről szól. Az adventi időszakban ajándékokat választunk azoknak, akiket szeretünk, céges bulikon veszünk részt, kimegyünk a fahéj- és szegfűszegillatú vásárba gyönyörködni a hatalmas feldíszített fenyőfában, szenteste pedig a templomba a legszebb ruhánkat öltjük fel. Egyes közösségekben azonban Krisztus születésének nyilvános megünneplése komoly szankciókat von maga után. Van, ahol pénzbüntetést kapnak a keresztények, máshol munkatáborokba hurcolják őket, és sokan rettegnek a terroristáktól is, akik rájuk támadhatnak az utcán és Isten házában. Az üldözöttek ennek ellenére mégis évről évre tanúságot tesznek a hitükről, és nem hagyják el vallásukat, közösségüket.

◆ A karácsonyi időszakra mindannyian máshogy készülünk. Van, aki nagy gondot fordít az otthona kivilágítására, mások már korán beszerzik az ajándékokat, és azon gondolkodnak, hogy mi kerüljön a tányérokra. A világ mintegy kétszáz országából azonban akadnak olyanok is, amelyekben egyáltalán nem ünneplik a karácsonyt, sőt komoly, akár halálos következménnyel is járhat, ha valaki koszorút tesz az ajtajára, vagy üdvözlőlapot küld a szeretteinek.

BRUNEI

Az olajban gazdag muszlim többségű Bruneiben 2015 óta tilos a karácsony nyilvános megünneplése, és ha valaki megsérti a törvényt, öt év börtönbüntetésre vagy húsz ezer dolláros pénzbírságra számíthat (esetleg mindkettőre). Sajtóhírek szerint a Vallásügyi Minisztérium tisztségviselőket küldött ki, hogy biztosítsák azt, hogy díszek, fák, karácsonyi fények és Mikulás-sapkák ne legyenek nyilvános helyeken, és a betlehemezés sem megengedett. Bár az ország törvényei szerint otthon

ünnepelhetnek a keresztények, karácsonyi terveiket nem oszthatják meg a muszlimokkal. A Vallásügyi Minisztérium szerint a szabályoknak az a célja, hogy ellenőrizzék a karácsony túlzott és nyílt ünneplését, amely károsíthatja a muszlim közösség hitvallását. „A vallási szimbólumok, például keresztek, gyertyagyújtás, karácsonyfák állítása, vallásos énekek éneklése, karácsonyi üdvözlőlet küldése ellentétes az iszlám hittal” – mondták az imámok a helyi sajtóban megjelent prédikációkban.

A nyugati turisták körében népszerű szállodák, amelyek egykor vakító fényekkel és óriás karácsonyfákkal büszkélkedhettek, ma már siváran állnak. „Ez lesz a valaha volt legszomorúbb karácsony számomra” – nyilatkozta egy Bruneiben élő, neve elhallgatását kérő malajziai lakos az AFP-nek 2015-ben. „A karácsony napjának legjobb része az, hogy felébredsz, és az az érzésed, hogy karácsony van, de itt nincs semmi. Mindez csak azért van, mert a szultán akarja. A tiltás előtt sok muszlimot láttam keresztényekkel együtt, akik jól érezték magukat a házibulikon. Minden normális és jó volt” – tette hozzá.

Kép: Profimedia – Red Dot

SZOMÁLIA

A szomáliai kormány betiltotta a karácsonyi és újévi ünneplést a muszlim országban. „A karácsonyt két okból nem ünnepeljük Szomáliában. Egyrészt az összes szomáliai muszlim, és itt nincs keresztény közösség, másrészt biztonsági okokból” – nyilatkozta a Reutersnek 2015-ben Mogadishu polgármesterének szóvivője. „A karácsony a keresztényeké, nem a muszlimoké” – fűzte hozzá Abdifatah Halane. Tavaly decemberben karácsonyi pihenésre utazó kenyai keresztényeket támadott meg az al-Shabaab terrorszervezet, a támadásban többen meghaltak. A helyi keresztények szerint veszélyes lett számukra az utazás abban a régióban. „A célpontok a hitük miatt a keresztények” – nyilatkozta akkor a sajtónak Grace Kuthea, aki évek óta tanárként dolgozik a régióban. A helyiek szerint egyébként nem mindegyik muszlim ellenséges velük, a probléma a szélsőségesekkel van. A Hungary Helps tanulmányai-ból pedig az derül ki, hogy Szomáliában nagyon is élnek keresztények, akiknek a retorzióktól tartva titokban kell gyakorolniuk vallásukat.

TÁDZSIKISZTÁN

A közép-ázsiai államban 2015-ben szigorították a karácsony megünneplését. Az ország iskoláiban ekkor tiltották be a karácsonyfa-állítást és az ajándékozást. Néhány évvel a szigorítások előtt egy Mikulás-ruhába öltözött férfit ismeretlen támadók halálra késeltek rokonai otthona előtt.

COMORE-SZIGETEK

Az Indiai-óceánon fekvő, 98 százaléban szunnita muszlimok által lakott Comore-szigeteken határozottan ellenzik a kereszténységet. Itt szigorúan büntetik az iszlámról a keresztény hitre való áttérést, a keresztényektől megtagadják az engedélyt, hogy templomokat építsenek, és tilos vallási anyagokat, például a Bibliát terjeszteni.

ÉSZAK-KOREA

A világ legelszigeteltebb és legelnyomóbb országában szigorúan üldözik a vallásosságot. Ennek ellenére becslések szerint több százezer keresztény él itt, akik titokban gyakorolják a vallásukat és ünneplik a karácsonyt. A Business Insidernek Kang Jimin, egy észak-koreai menekült nyilatkozott, aki arról beszélt, hogy hazájában soha nem hallott arról, hogy van karácsony. „A karácsony Jézus Krisztus születésnapja, de Észak-Korea kommunista ország, így az emberek nem tudják, ki Jézus Krisztus. Nem tudják, ki az Isten. A Kim család az ő isteniük. Körülbelül hatvan évvel ezelőtt ez egy nagyon keresztény ország volt, az emberek a »keleti Jeruzsálemnek« nevezték” – mesélte Kang, majd hozzátette: „Nem mondható, hogy keresztény vagy. Aki megteszi, azt fogolytáborba küldik. Hallottam egy családról, akik hittek Istenben, és a titkosrendőrség elkapta őket. Mára mind meghaltak – még a gyerekek is: egy tízéves és egy hétéves” – fűzte hozzá.

Karácsonyi díszkivilágítás Brunei fővárosában – Bandar Seri Begawan – 2011-ben

A KARÁCSONY SOK KERESZTÉNY SZÁMÁRA A TERRORFENYEGETETTSÉGRŐL SZÓL

A kereszténység a legüldözöttebb vallási csoport a világon, így sokan vannak, akik nem ünnepelhetik meg békében és biztonságban a karácsonyt sem. Háromszázmillióra becsülik azoknak a számát, akiket Krisztus-hitük miatt diszkrimináció ér, vagy üldözést szenved. Az elmúlt évtizedben a véres áldozatokat követelő keresztényüldözések két gócpontja a Közel-Kelet, valamint több afrikai régió, például Nyugat-Afrika. Becslések szerint tavaly csaknem háromezer embert gyilkoltak meg keresztény hite miatt.

„Tavaly Észak-Nigériából több szomorú esetről is kaptunk hírt. Karácsonyi szentmisén megtámadták az ünneplő közösséget a templomban, dzsihadisták bemotoroztak a templomba gépfegyverekkel, és vérengzésbe kezdtek. Hat embert meggyilkoltak, sokakat megsebesítettek. Az együttérzésen és a gyászon túli üzenete ezeknek az eseteknek az európai ember számára, hogy a tragédiát követően ezek a templom újra megtelnek. Egyrészt az emberek tanúságot tesznek a hitük ereje mellett, másrészt pedig ezzel jelzik, hogy készek Krisztusért a mártírságot is vállalni, így őrzik az identitásukat” – hangsúlyozza Azbej Tristan.

A Miniszterelnökség üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps Program megvalósításáért felelős államtitkára arról is beszélt, hogy nem kizárólag a szélsőséges iszlamizmus okolható az üldözésért, de az okozza a legnagyobb problémát. „Attól függően, hogy mennyire szélsőségesen alkalmazzák a muzulmán vallási jogrendet, a saría törvényt, annál szélsőségesebben sújtják a keresztény embereket. Van, ahol már azt büntetik, ha valaki nyilvánosan ünnepli a karácsonyt, mert ráfognak, hogy téríteni próbál a hite nyilvános megélésével, de általánosságban, ahol erős iszlamizmus van jelen, ott a keresztény hitre való megtérés halálos szankcióval jár. A keresztényüldözés jelenségét a nemzetközi szervezetek és a nyugat-európai kormányok – ha egyáltalán beismerik, hogy létezik – próbálják egy távoli jelenségeként bemutatni, a valóság viszont felkapcsolja villanyt. Több esetről tudunk, amikor európai bevándorló közösségekben, keresztény hitre áttérő menekülteket atrocitásoknak tettek ki muszlim háttérű bevándorlók” – tette hozzá Azbej Tristan.

A Hungary Helpsnek van olyan programja, amelyben üldözött, fenyegetett kisebbségben élő keresztényeket fogadnak Magyarországon. Ösztöndíjat adnak nekik magyar egyetemeken azzal a céllal, hogy egy napon vizschatérjenek a közösségeikhez, és erősítsék azt. „Van több nigériai ösztöndíjasunk, és az egyik lány Északkelet-Nigériából érkezett, arról a területről, ahol a Boko Haram ma is népirást végez a keresztények ellen, és az első karácsonyról, amit itt

töltött, meghatóan számolt be. Már akkor elsírta magát, amikor a szomszédnál meglátta, hogy koszorút rakott az ajtajára. Ahol ő él, a legnagyobb titokban kell tartania a hitét, mert aki a karácsonyt ünnepli, vagy díszeket tesz ki, az célkeresztet rajzol magára. Felemelő volt számára, hogy Magyarországon nyilvánosan ünnepelheti a karácsonyt. Nekik ez ilyen sokat jelent! Ezzel szemben azt látjuk, hogy Nyugat-Európa és Észak-Amerika bizonyos részein számúzik a betlehemeket és a karácsony különböző szimbólumait arra hivatkozva, hogy nem akarják mások vallási érzékenységét megsérteni” – hangsúlyozza az államtitkár.

Azbej Tristan szerint annak is szép és megerősítő üzenete van, ahogy a közel-keleti keresztények megünnepelik a karácsonyt. „A keleti ortodox keresztények és más keleti keresztények sokszor együtt ünneplik a karácsonyt és a vízkeresztet. A karácsony ünnepe, mint Krisztus megjelenésének ünnepe hivatkoznak, és azt is komolyan átgondolják ilyenkor, hogy amint Krisztus megjelent védtelen csecsemő formájában a Földön, ehhez a momentumhoz rögtön csatlakozott a véres heródesi üldöztetés is. Karácsonykor ők a világ urának születését ünneplik, aki ugyanolyan védtelenül jött a világra, amilyen védtelenek ők is, és ez megerősítő számukra.” ♦

VOLT IDŐ, AMIKOR EURÓPÁBAN IS AKADÁLYOZTÁK

A KARÁCSONY SZABAD ÜNNEPLÉSÉT

A 17. századi Angliában *Oliver Cromwell*, a puritánok vezetője illegálisnak nyilvánította a karácsonyi ünnepeket azzal az indokkal, hogy a mulatság erkölcstelen a szent napon. A vezér halála után feloldották a tiltást.

Az egyházellenes francia forradalmárok „ebek napjaként” hivatkoztak a szent ünnepre, a franciák hagyományos ünnepi tortáját pedig a „szabadság és egyenlőség tortájává” nevezték át.

A hitleri Németországban átirták az ünnepi dalokat, amelyek így nem Krisztust, hanem a nemzeti szocializmust dicsőítették.

Romániában, így Erdélyben is, 1989-ben sokan nem mertek lámpát kapcsolni karácsonykor, mert azzal fenyegették őket a kommunista terroristák, hogyha fényt látnak, belőnek az ablakon. A kommunizmus idején a pártok több európai országban is nekiláttak a régi ünnepek eltörlésének vagy átalakításának.

**KÁDÁR
ANNAMÁRIA**
pszichológus
ajánlásával

**RENDELJE MEG MOST
20% KEDVEZMÉNNYEL
KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL!**

A mese a félelmek megszelídítésének egyik legfontosabb eszköze. Ebben segít **Pifkó Célia: Szörnyek a szobádban** című könyve!

kepmas.hu/szornyek-a-szobadban

HUNGUEST HOTEL
SÓSTÓ
NYÍREGYHÁZA

SZÖVEG –
PARTI JUDIT

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

LEGYŐZIK-E A GYEREKEK A SÁRKÁNYT?

Azért keltünk útra, hogy készítsünk egy anyagot az autizmussal élőket sikeresen integráló iskoláról. A GPS ismerheti a pusztaromantikára vágyó lelkemet, az utolsó negyedórán sáros, felázott földúton vezetett bennünket. „Mentelek mög azé Mentelek, mer az valamikő pusztaság vót. Aszt valamikő valami nagy nemös embör égy sárga csikójé vötte mög.” Az egykori tanyasi iskola legyen a pusztában, én meg hadd gondoljak rá úgy, mint a fényes hajnalcsillagra a sötét éjszakában.

Ezt a pátoszt muszáj volt elengednem azzal szembesülve, hogy ezt az utat nem is használja senki. Az intézményre és főként az itt dolgozókra mégis az jellemző, hogy a látszólag járhatatlan úton azért csak elindulnak. Talán ezért lettek sikeresen integráló iskola.

- ◆ Ha Kecskemét felől érkeztem volna, lehet, hogy bennem is az fogalmazódik meg, mint a kórusvezető és énektanár Megyesi Zsófiában, aki minden reggel elhalad a falutábla mellett.

„Olvashatnám azt is, ami írva van: Mentelek, de bennem mindig az szólal meg: »megmentelek«. Olyan ez az iskola, mint egy menedék – kórusvezetőként is azt élem meg, hogy képviselhetem, amiben mélységesen hiszek: mindenki jó valamiben – vagy éppen úgy, ahogy van. Ezért nincs felvételi a kórusba. Egy feltételem van, hogy aki csatlakozik, az szeressen énekelni. Otthon a zongorám fölött, a Bach-portré alatt van egy kép: egyik hajdani tanítványom akkor még girbe-gurba betűi hirdetik: »Senki nem veheti el tőlem, hogy jó vagyok.« Ha ránézek, eszembe jut ez a kislány, aki annyi félelemmel, nehézséggel kellett hogy gyerekként szembenézzen, mégis meg tudott erősödni az identitása – és Istennek hála, nem egy címkéhez kötődve.”

A kérésünkre tart rögtönzött kóruspróbát a könyvtárban, oda igyekezve átvágunk az épületen, felfigyelek az udvarra nyíló ajtón a post-it-re: Éneklés a könyvtárban 9.50-10.00-ig. Zsófia meg is magyarázza: így a legegyszerűbb összegyűjteni a gyerekeket másodikostól nyolcadikosig, hiszen szünetben úgymint kimennek az udvarra.

Megyesi Zsófia és a kórus a ménteleki iskola könyvtárában

Az épületből kilépve egy kis mesterséges tó mellett haladunk el; kialakítása a gyerekek munkáival nyert pályázattal vált lehetővé, de van egy gyönyörű kemence is a főépület és a könyvtár között – ezt Mihócza Zsolt, a hagyományörzésben is elkötelezett biológia, kémia, technika szakos tanár építette saját kezűleg; így a bankettre itt kemencés ételeket készítenek a szülők.

A könyvtár falát hatalmas színes festmény díszíti – később megtudom, hogy a gyerekek, a szülők és a dolgozók közös munkája ez, amolyan szabad asszociációk vizuális jegyzéke a „könyvtár” témájára.

Amíg a gyerekek érkeznek, a tíz éve itt tanító Zsófi történetéről tudok meg többet, aki annak idején a fiának keresett iskolát, és talált rá Méntelekre. „Mielőtt nyílt napra jöttünk volna a fiammal, este otthon Szalóki Ági egyik CD-jét

hallgattuk, de már csak az első számot engedélyeztem. Másnap jószérivel még be sem léptünk az iskola ajtaján, amikor az egyik teremből meghallottuk a muzsikát – ugyanarról a Szalóki Ági lemezről a második dalt. Hazaértünk akkor – hiszen az otthon megállított CD itt folytatódott, és amellett, hogy ez pontosan így történt, lelki értelemben is igaz lett. Ez a közösség számomra ma is olyan egy kicsit, mintha a családom lenne.”

A beszélgetés ezen a pontján kerül elő először Tassy Lilla neve, aki 35 éven keresztül adta a szívét és tudását ahhoz, ami Ménteleken létrejöhett – talán ezért hívják a kollégái a mai napig az iskola lelkének a néptáncos mesemondót, a „varázslóasszonyt”. A tanító két éve ment nyugdíjba, de a mai napig visszajár mesélni a gyerekeknek, és ha belép az iskolába, az ünneppé teszi a hétköznapokat. Zsófia fiának is ő volt a tanítója, aki azon a nyílt

Megyesi Dániel gitározik a kóruspróbán

Az elsősök

napon planetáriummal változtatta az osztálytermét, a plafonra vetítve a csillagos eget, és a negyedikes gyerekek latiul is meg tudták nevezni a csillagképeket. A be- és kicsöngetés jelentősége eltörpült amellet a kérdés mellett, hogy előző este melyik gyerekek melyik csillagképet látta a tanyáján, ha felnézett az égre.

„Abban az évben félévkor az énektanár tartós betegsége hozta azt a helyzetet, hogy én magam is bekerülhettem a tantesztületbe – és tíz kislánnyal elkezdtem a kórust is” – meséli Zsófi. „Nem is tudom, milyen bátorsággal vágtam neki, de három hónapon belül minősítő hangversenyen Bartókot énekeltünk, Arany minősítést szerevezve.” Érdeklődöm, hogy hogyan tudja tartani a kórus színvonalát, ha nincs felvételi. „Mindenkinek hagyok időt. Arra is, hogy ebben a rohanásban meghallgassuk egymást, arra is, hogy kiderüljön, ki miben jó. Régebben volt egy HaJÓnaplónak becézett közös füzetünk, ahova mindenki lejegyezhetette, ha valami jó történt vele aznap. Lehet, hogy valakinek sosem lesz tökéletes a hangja, de akkor azzal fog hozzájárulni a kórushoz, amivel ő tud. Itt még az is lehet, hogy valaki nem énekel egyáltalán – és akkor adok neki hangszert. (Zsófi évekig dolgozott a Parafónia Zenekarban sérült emberekkel; a hangszerparkját és a színes kottáit ebben a kórusban is használja.) Tavaly egy fiú, akinek egyáltalán nem volt énekhangja, mindig jött segíteni – vele rendeztük be a termet, és a technikai érzelme kipótolta az én hiányosságaimat. Nagyon hálás voltam érte – ő így volt énekkaros. Megegett az is, hogy hármashangzatot szétszedtem három gyereknek, hogy valami módon mindenki megélhesse, hogy számít – nagyon hiányzik az az egy hang is, ha ő nincs ott. Nézd, miket éneklünk: Babits Mihály-, Weöres

Sándor-, Radnóti-versek – szeretném, hogyha ezt a gyógyító élményt, ami a zene, mindenki átélhetné, aki szeretné.”

„Vallom, hogy van, amin nem feltétlenül a szavak segítenek át, de ha itt egy biztonságos, szeretetteljes közegben elénekeljük Weöres Sándor »Ballada a három falevélről« című versét, az van, akinek három falevélről szól, van, akinek sokkal többről” – meséli Zsófi. „Igyekszem olyan dalokat választani, ami őket is megérinti – nem könnyű feladat olyat találni, amelyik első-től nyolcadikig mindenkire szól. Tudod, a zene gyógyítja a gyerekeket – azt is, akinek nincs papírja a különlegességéről. Annyi a bizonytalanság a világban – a dalokat hazaviszik, és tudnak beléjük kapaszkodni.”

Közben érkeznek futva a gyerekek, hogy el ne kesenek, kedves, cserfes, vidám, nyitott, kíváncsi, tisztelettudó lányok és fiúk. Ebben az iskolában minden évfolyamon egyetlen osztály van, énekkarba viszont minden osztályból többen is jönnek. Körben ülnek le, itt mindent szabad, ami nem zavarja a másikat. A negyedikes fiúktól megtudom, hogy az éneklés menő dolog.

Csepányi Csilla tanító érkezik az éneklés közben, akivel a hagyományörzés szerepéről beszélgetünk. „Mi is megfigyeljük a természetet, és ahogy az évet meghatározza az évszakok váltakozása a mezőgazdasági munkák mentén is, úgy a jeles napok mellett az évkörünket a katolikus ünnepek határozzák meg. Nem vagyunk egyházi iskola, de ez a váz olyan, amire a mai folyton változó világban szerintem mindenkinek szüksége van. Régen a paraszti gazdaságban a Biblia mellett volt egy Kincses Kalendárium is, amiben ezek az ünnepek szerepeltek.” Tassy Lilla neve ebben a beszélgetésben is

A könyvtár falát a diákok közösen festették ki

Életkép a szünetben

előkerül, Csilla tőle vette át a hagyományörzés ménteleki formáit, amit Lilla Mihócza Zsolttal dolgozott ki annak idején. Zsolt egyébként ma is tanítja a gyerekeket íjászatra, rovásiírásra – március 15-én lovon érkezik, mint huszár, köszönteni a szabadságot. Kreativitásra ösztönzi őket, ami épp a helyesen értelmezett szabadságból fakad – teszem hozzá csendben.

„Az ünnepekhez az órákon is kapcsolódunk” – folytatja Csilla. „Szent Mihálykor például terményvásárt is tartunk délután, ahol csereberélnek a gyerekek – aki nem tud terménnyel vagy palántával előrukkolni, az süteménnyel érkezik. A kézzel foghatóság és a régi típusú értékközvetítés ízére hamar rákapnak a gyerekek, Kisboldogasszonytól Pünkösdig nagyon lelkesek tudnak lenni.”

Szent Mihály ünnepekor a legenda – Mihály küzdelme a sárkánnyal – ad keretet a napnak. A paraszti világban ez a nap egy időszak lezárásaként értékelési, mérlegelési lehetőséget is adott – a gyerekeket is azzal szembesíti a tanév kezdetén: nekik is számot kell majd adni. Szent Mihály sárkány fölötti győzelmét akadályversennyel is megidézik: kimennek az erdőbe, ahol minden feladat teljesítésével jószágköveket gyűjtenek a gyerekek – ezeket utána egy mérlegbe tesszik, a másik serpenyőben pedig egy óriási kő van, a sárkány szíve. A mérlegelés tétje tehát az, hogy a ménteleki iskola le tudja-e győzni a jószágával a sárkányt?

A „megújuló mozaikot” az aulában akkor vettem észre, amikor először beléptem az ajtón. A képzőművészeti nevelésben elkötelezett tanító néni, Gere Hedvig ösztönzésére készült saját újrahasznosítandó, összetört csempeiből, cserepeiből ez az iskolai mementó – amit jelenleg a régi diákok, akik most már egyetemisták, főiskolások, visszajárnak felújítani minden pénteken.

A lépcsőház tenyérmentáit az iskola apraja-nagyja „pecsételte”. A gyerekek itt sokféle módon hagyhatnak nyomot.

Persze arról is muszáj írni, hogy a jelenség romantikus közösségkovaócsoló eredményei mögött okként a pénzhiány is fellelhető: az alapítványtól kapott összeg épphogy festékre volt elég.

Gere Hedvig pont olyan fáradhatatlan lelkesedéssel beszél az „Örökös ökoiskola” címről, mint ahogy eddig az iskola jellegét meghatározó művészi tevékenységekről, bár lényegesen nehezebb gyomlálni hívni a gyerekeket, mint közös alkotásra.

Az elmúlt két év szokatlan nehézségeiről az igazgatót, az idén pedagógus Oscar-díjjal kitüntetett Bólya Istvánt kérdezem. Kuttyája, az egy éve iskolakuttyává nemesedett Simon nevű yorki ügy vár a tanári előtt, mint a legkompetensebb munkaerő – és valóban, a tantestület beszámolója szerint nagyon sok gyereknek segített a bizonytalan idők átvészelésében a pusztja jelenlétével. „Van Down-szindrómás gyerekünk, autizmussal élő, Asperger-szindrómás, ADHD-s – ezeknek a gyerekeknek ez a kutya kimondhatatlanul sokat jelent” – kezdi az igazgató. „A karanténidőkre elbírható

Bólya István

eljárásrendet dolgoztunk ki, mindenkit igyekeztünk eszköz-höz juttatni, akinek nem volt, de akinek ezzel együtt sem ment otthon a tanulás, azt behívtuk, és itt ültünk vele az irodában. Ugyanakkor éltünk azzal a jogunkkal is, hogy felfüggesztettük a tantervünket. Jelenléti oktatásban felmértük a gyerekek tudását, és onnan vittük őket tovább, ahol megálltak.”

Amikor azt kérdezem, hogy az igazgató szerint mi a titka a sikeres integrációnak, egy pillanatig sem habozva vágja rá: a kollégái. „Mérhetetlenül megbízom bennük – rengeteget dolgoznak, s amellet, hogy a kollégák befogadóak, az általuk nevelt gyerekek is azok. Minden itt tanítónak van egy speciális területe, és egymást támogatva, megbecsülve alkotunk egységet. Ráadásul csodálatos, állandó gyógypedagógusunk van, és kapunk külső segítséget is. Ettől függetlenül meg kell küzdenünk a gyerekekért – volt, akinek kalózkalapban kellett órát tartanom, mert úgy elfogadott – ez egy sikertörténet. Az egyetlen problémának azt látom, ha az a szülő nem partner, akinek a gyereke valamilyen hátránnyal küzd. Akkor nem tudunk segíteni.

Két éve bontottunk ki egy ötven évig pihent időkapuszlát az iskola falából – nem tettünk újat a helyére. A mi üzenetünk a jövő számára a falakon kívül kezdődik. Már abban is, ahogy látjuk, hogy összefognak a szülők, ha valamelyikük nehéz helyzetbe kerül; előfordult, hogy az egyik szülőt elvesztő családnak gyakorlati segítséget nyújtottak.”

Történelem-szakkör VR-szemüveggel

Antal Emese gyógypedagógus harminc gyerekkel foglalkozik az iskolában, most is dolgozik egy fiú a kicsi fejlesztőszobában. Nincsenek különleges eszközei – de hallgatva, amilyen lelkesedéssel beszél az autizmus-spektrumzavarról, lehet, hogy a titok nem is az eszközökben rejlik.

Pedig sokan saját költségen különleges eszközökkel is gazdagítják az iskolát, így Szondi Endre történelemtanár is, aki éppen szabadulószoza-tervet dolgoz ki a tanítványai számára, vásárolt VR-szemüveget, azt látva, hogy a történelemóra önmagában nem köti le a gyereket. Nem lenyomni szeretné a torkukon az anyagot, de szeretné megmutatni a ménleleki iskolásoknak mindazt, amit ő már láthatott a világból.

Jóságkövek, elfogadás, művészet – elgondolkodva cuppogok itthon az ajándékba kapott birsalmasajton. A ménleleki iskolában két éve elindult a staféta átadása – két nagy formátumú pedagógus vonult nyugdíjba az elmúlt időszakban. Fotós kollégámnak a gyerekek kétéves távlatban is lelkesen énekelték végig a szeretett tanítójuknak írt dalt.

Jó lett volna egy edukációs anyagot írni a sikeres módszerről – ehelyett arra a megfoghatatlanra keresem a szavakat, ami a kreativitásból, szeretetből fakadó teteken látszik leginkább. És a gyerekeken. ♦

MAGYAR ÍZEK UTCÁJA KARÁCSONYI KÜLÖNKIADÁS!

**Hagyományos karácsonyi ételek vására
a Millenáris Parkban**

2021. december 17. (aranyvasárnap) – 24. között.

**Több, mint 10 féle töltöttkáposztával,
halászlével, beiglivel, forralt borral
és sok más finomsággal várjuk!**

SZÖVEG –
MOLNÁR-BÁNFFY KATA

KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
KÖZKINCS

Nem csak A NÉGY FAL KÖZÖTT LEHET TANULNI

Minden szülő (egyik) réme a „rossz társaságba keveredés”, jelentsen ez bármit is, és azt is sokszor tapasztaljuk, hogy az új generációnak már nem mindig tudunk kellően izgalmas szellemi kihívást ajánlani. Egy egyetemista, egy középiskolás és egy általános iskolás gyerek anyukájaként nem egyszer gondolkodtam már azon, milyen értelmes, közösséget és lelki-szellemi feltöltődést, gyarapodást is kínáló programok felé tereljem értelmes és önálló gyerekeimet. Az ismerősi körünkben megjelentek olyan szülők, akik nem nagyon aggódtak a fentiekben, mert a gyerekek csatlakozott a Mathias Corvinus Collegium valamelyik programjához. Úgy tűnik tehát, valamit tudnak az MCC-sek, és kíváncsi lettem, mi is az.

- ◆ Szalai Zoltán, az MCC főigazgatója beszélt a kezdetekről. Az MCC 1996-ban családi alapítványként jött létre néhány diákkal egy lakásban – de már akkor is grandiózus tervekkel és álmokkal. 2001-ben az akkori kormány támogatásra méltónak tartotta a nevelési programot, így az alapítvány beköltözhetett a Somlói úton található munkásőr-parancsnokság épületébe. Mivel az oktató-nevelő munkát az MCC mindig is az egész Kárpát-medencében képzelte el, a következő központot Kolozsváron nyitották, 2013-ban. Aztán fiatal diákok számára jöttek a vidéki Magyarország nagyobb városai, Kecskemét, Szolnok, Veszprém, Pécs, Miskolc, majd Kárpátalján Beregszász. A növekedés egyik legfontosabb mérföldkövéként tavaly közérdekű vagyonkezelő alapítvány lett a fenntartó, MOL és Richter részvények osztalékhányadából tudják működtetni az alapítványt. Jelenleg 23 helyszínen 3700 diákkal foglalkoznak a Kárpát-medencében, de néhány éven belül 35 helyszínen több mint tízezer diákot szeretnének elérni, nekik szeretnének a közoktatás keretein túlmutató, de a tudatos és felelősségteljes élethez fontos és szükséges tudást, élményanyagot és közösséget adni.

Szalai így fogalmaz az alapítvány stratégiai céljairól: „Az MCC feladata a legtehetségesebb diákokat támogatni készségekre, szakmai tudásra, érzelmi fejlődésre és kapcsolatokra egyaránt odafigyelő, komplex neveléssel, 10 éves kortól az egyetemi képzés végéig, sőt azon túlmenően is. Azt szeretnénk, hogy ez a fajta tudás, ami Budapesten hosszú ideje hozzáférhető, még magasabb minőségben, főállású, kiváló oktatókkal, a legjobb külföldi vendégprofesszorokkal a teljes történelmi Magyarország területén legyen hozzáférhető mindenkinek, aki többet akar kihozni magából, mint ami kényelmesen megszerezhető a közoktatásban.”

A Mathias Corvinus Collegium központi tevékenysége tehát nem csak a bentlakás. A kollégiumi férőhely biztosítása a közösségépítést szolgálja, tudniillik

könnyebben vesznek részt a diákok a délutáni és esti képzéseken és szabadidős programokon, ha utána nem kell még haza is utazniuk. Ha több időt töltenek el együtt, és ehhez az MCC hasznos programokat is kínál, határozottabban fejlődik a közösség kollégiumi keretek között.

A hangsúly a tehetséggondozáson alapuló nevelésen van. Már az általános iskolás és középiskolás korosztálynak is olyan kurzusokat hirdetnek meg, amelyek kiegészítik a hagyományos iskolai oktatást: nyelvek, interdiszciplináris területek, mint például zene és matematika vagy robotika, pénzügy, internethasználat, egészségtudatosság és egészségkultúra, környezetvédelem, ezen belül is a teremtésvédelmi koncepció – számtalan olyan terület, amit a közoktatás csak érintőlegesen

vesz elő, de a gyerekek érdeklődését már korán felkeltetheti. Illetve vannak területek, amik rendszeresen kimaradnak a tananyagból, ilyen például a huszadik századi történelem utolsó néhány évtizede, ameddig ritkán jutnak el a történelemtanárok, és akkor is bizonytalan minőségben. A szakmai kurzusokon kívül készségfejlesztés is zajlik, rengeteg nyári és téli tábor, sok közösségi élmény közül választhatnak a programban egyébként teljesen ingyen résztvevő fiatalok. A középiskolásokat a pályaválasztásban is segítik, hogy el tudják képzelni, mit is tanulnak majd például nemzetközi kapcsolatok szakon, vagy mire is készüljenek, ha diplomaták akarnak lenni.

„Kihívást jelent, nemcsak nekünk, hanem manapság az egész világnak, hogy kombinálni tudjuk a jelenléti és az online lehetőségeket” – válaszol a fejlődés útját firtató kérdésemre Szalai Zoltán. „Ennek most a pandémiás időszakban is nagyon nagy volt a jelentősége, de mi azt is lehetővé akarjuk tenni, hogy egy budapesti képzésbe bekapcsolódhassanak a beregszászi vagy sepsiszentgyörgyi diákok. Az is fontos lenne, hogy a külföldi ösztöndíjakat elnyerő diákjaink a más országokban töltött időszakuk alatt is visszakapcsolódhassanak a kollégiumi munkába. De épp most mesélte nekem egy amerikai egyetem vezetője, hogy nekik is kihívás megteremteni annak a lehetőségét, hogy egy-egy szemeszter külföldről is elvégezhető legyen, mert így olcsóbb képzéseket tudnának kínálni például a távolkeleti diákoknak. Összességében a személyes jelenléten alapuló oktatásban hiszek, de ameddig értelme van, fejleszteni kell az online oktatási lehetőségeinket is.”

Évekkel ezelőtt is jöttek neves oktatók megtartani egy-egy kurzust vagy tartottak előadást a diákoknak, ma azonban már főállásban dolgoznak az MCC-nél olyan nagynevű oktatók és kutatók, mint Cséfalvay Zoltán,

Borisz Kálnoky, Kovács Zoltán, Gallai Sándor, vagy Varga István. Kiváló szakemberek, akik már az MCC-ben kutatnak, innen publikálnak. „A tudást, amit tanítunk, nagy részben már itt is állítjuk elő” – mondja büszkén az igazgató. „Kutatóintézetek jöttek létre az MCC égisze alatt például a migrációkutatás, klíma- és ifjúságkutatás, magyar–német kapcsolatok területén, ezekbe kapcsolódnak be a legjobb nemzetközi kutatók és oktatók is, mindig van 15-20 külföldi vendégprofesszor az MCC-ben. Az is fontos, hogy a mi diákjaink is töltsenek el időt külföldön, szerezzenek ott is tapasztalatot, tanuljanak a legjobbaktól – és aztán jöjjenek haza, hasznosítsák itthon, amit tanultak. Ma már szerencsére itt is egyre jobbak a lehetőségek, sok hazai vállalat és a közsféra is tud olyan perspektívát kínálni, amit egy idegen ország.”

Az értékrendre nevelésről is beszélgetünk. Szalai Zoltán a viták híve, ahogy meséli, egy-egy izgalmasabb előadás után heves, különféle érveket és véleményeket felsorakoztató vita alakul ki a diákok és a meghívott előadók részvételével. „A fontos az, hogy a fiatalok értelmes, jó vitákat hallgassanak, ahol többféle vélemény és értelmezési lehetőség előkerül, és látják, hogy egy jól felkészült, okos érvekkel előálló ember hitelesebb. Ezt a fiatal korosztály nagyra értékeli. A cél az, hogy megismerjék a világ legkülönbözőbb szegmenseit, a gondolkodás legfontosabb műhelyeit, hogy ne egyoldalú, ne didaktikus tudást vagy szemléletformálást kapjanak. A nyugati egyetemeken egyfajta neomarxista, szemlélet, az úgynevezett woke-kultúra uralja ma a képzést. Ez a hazai egyetemi oktatók gondolkodását is sok helyen meghatározza. Az egyetemi értelmiség egy része egyfajta nyugati mainstream köntöst öltött magára, de mögötte még jól érzékelhetően kitapintható a kelet-európai, huszadik századi kommunizmus minden más

gondolkodást és értékrendet kizáróerőszakossága. Azt szeretnénk, hogy az MCC-s diákok kialakíthassák a saját véleményüket egy-egy kérdésben, iskolától, értékrendtől, neveltetéstől függetlenül. Ugyanakkor alapvető patriotizmus, egészséges hazafiság jellemzi az MCC-t, a fiatal értelmiséget a hazája, a nemzete szeretetére, a közösségért való felelősségvállalásra, egyáltalán a közösségről mint értékről való gondolkodásra igyekszünk nevelni. Ezért is fontos, hogy egy közösségben érezzék magukat a határon túli magyar központok diákjaival. A kolozsvári és a beregszászi kívül mára megnyílt a nagyváradi, szatmárnémeti, marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, csíkszeredai, aradi központunk is. És cél, hogy a Vajdaságban, a Felvidéken, sőt Bécsben is legyen működő MCC-s képzés.”

A főigazgató elmondta, hogy a fenntartásukba kerülő régi, sokszor használaton kívüli, rendkívüli mértékben leromlott állapotú, ám a nemzeti építészeti örökség részét képező épületek az MCC tevékenysége során megint érdemi funkciót kapnak, bentlakás- és tehetőség gondozóközpont lesz belőlük. Megnyílnak nemcsak a tanuló fiatalok, hanem szüleik, tanáraik és a város közössége előtt is, hiszen minden központban vannak és lesznek is nyilvánosan elérhető, közösségi programok is. Az alapítvány felújítja, korszerűen átalakítja, fenntartja ezeket a patinás, komoly történelmi múlttal rendelkező épületeket, és nem azt az utat választja, hogy zöldmezős beruházásként a város határában könnyűszerkezetes kampuszokat épít. Így a város is profitál az MCC tevékenységéből, Miskolcon az Avas, Debrecenben az Aranybika Szálló felújításával, vagy a pécsi Tiszti Kaszinó, a szegedi Bartók Béla Művelődési Ház, Zalaegerszegen a régi városháza vagy a szombathelyi

lánykollégium átvételével. A budapesti rendkívül rossz műszaki állapotú, energiapazarló, ráadásul történelmileg terhelt központ helyére pedig teljesen új épületet húznak fel, és közparkként is szolgáló kertet létesítenek. Az MCC átmenetileg használja a volt Flamenco Hotel épületét, ahol most is találkoztunk. A dinamikus közösségi térré alakult Scruton kávézóban beszélgetünk, ahol a konzervatív gondolkodó – sokak szerint legjelentősebb kortárs brit filozófus – Roger Scruton személyes tárgyai és könyvek láthatók. „Scruton többször járt hazánkban, személyesen is ismertük és szerettük és ő is nagyon nagyra tartotta a magyarokat. Sokat tett a brit–magyar barátságért, ezért született az ötlet, hogy közösségi tér alakuljon a nevével. Kiváló kapcsolatot ápolunk özvegyével, aki a hagyaték egy részét is a magyaroknak adta. Így került a közösségi térbe Scruton íróasztala, széke, táskája, könyveinek egy része, festményeinek egy jelentős része, a nyerge és a lovaglópálcája is. Úgy gondolom, ezek a tárgyak is inspirálják a diákokat, hogy ne csak a négy fal között, tanulással töltsék az idejüket, hanem legyenek aktívak a közösségben, hagyjanak időt a tankönyvek mellett a szabadidő változatos, tartalmas, közösségben való eltöltésére. Ne szobanövények legyenek, ahogy mondani szoktuk. A fiatalok években a helykeresés egy jelentős és fontos feladat, megtalálni, hogy hol van a helyem és mi a feladatom a világban, hogyan tudok felelős tagjává válni a közösségnek, amelyhez tartozom. Néha többet tudunk előcsalogatni belőlük, ha elvisszük őket Dunaszerdahelyre DAC meccsre, mintha még több latin nyelvtant tanulnak a négy fal közt. Az MCC abban erős, hogy jó emberi kötődéseket, szoros barátságokat, szakmai kapcsolatokat segít kialakítani a legkritikusabb években. Ebben is szövetségesei vagyunk a szülőknek.” ♦

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
VILÁG-KÉP

◆ Stiller Ákos a National Geographic támogatásával készített fotósorozatában a tanyavilágban és a leszakadó településeken élő diákok nehéz helyzetét mutatja be a pandémia időszakában. A távoktatás különösen megnehezítette a hátrányos helyzetben élő családok hétköznapjait: a kormány és a szolgáltatók ingyen adatforgalommal segítettek a nehéz időszakban, azonban sokan nem engedhetik meg maguknak azokat a készülékeket, amikkel bekapcsolódhatnak a digitális oktatásba, arról nem beszélve, hogy vannak olyan családok, ahol időnként az elektromos áram vásárlása is problémát okoz.

„Már eleve hatalmas hátrány, hogy nem tudnak ott lenni a diákok személyesen az órán, sokkal nehezebb így a tudást átadnia egy tanárnak. Ha még a digitális kapcsolat sincs meg, nincs, ami motiválja a tanulókat – foglalta össze tapasztalatait Stiller Ákos fotóriporter.”

A Magyar Telekom Mobildonor Programja azért jött létre, hogy segítsen a rászorulóknak belépni a digitális világba. Bárki lehet **Mobildonor**, akinek van egy öt évnél nem régebbi, már nem használt mobilja vagy tablete: a felajánlás után a Magyar Telekom adatmentesíti, majd felújítja és a NIOK Alapítványon keresztül rászorulókhoz juttatja el a készülékeket. Részletek: mobildonor.hu ◆

Az ötödikes Krisztofer és a negyedik osztályos Levente írodalomleckét írnak. A feladatokat lefotózzák, és elküldik a tanárnak.

Kép: Stiller Ákos

Lívia beszélget

Jorsits Attila evangélikus teológussal

KI AZ ÉN FELEBARÁTOM, ÉS HOGYAN KELL ŐT SZERETNEM?

♦ – A Bibliában, különösen az Újszövetségben sok helyen olvashatunk a szeretetről. Szállóigékké lettek az erről szóló sorok, talán ezt idézzük a legtöbbször: „Szeresd felebarátodat, mint saját magadat.” És ha még mellé tesszük azt is, amit Jézus kötött az őt követők lelkére, hogy „szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért”, akkor ez kész frusztráció egy hitét komolyan vevő keresztény számára, szinte teljesíthetetlennek tűnik. De mit is jelent a szeretet a Bibliában?

– A köznapi beszédben előforduló szeretetértelmezéseknek általában nem sok köze van a bibliai szeretetfogalomhoz. Az Újszövetség három különböző kifejezést használ attól függően, hogy milyen természetű szeretetről beszél. Ezek az *agapé*, amely Isten irántunk való önzetlen és megbocsátó szeretetét fejezi ki, emberi viszonylatban pedig a másik ember üdvösségéért munkálkodó szeretetet jelenti; a *filia*, amely leginkább a baráti szeretetet jelöli; valamint az *erósz*, amelyet a testi szeretetre használ a Szentírás. Továbbá érdemes arra is figyelni, hogy egyes igeszakaszokban ki a szerető és ki a szeretett fél: a „szeressétek egymást” jellegű felszólítások az apostoloknak vagy egy adott gyülekezet tagjainak egymás iránti viszonyulásáról szólnak, és nem arról, hogy a keresztényeknek kötelességük szeretni az egész világot.

– **Ezek szerint nem kell mindenkit szeretnünk?**

– A bibliai szeretetfogalmak egyike sem érzelem. Erre a legjobb példát a szeretetparancsolat adja. Hogyan lehet parancsolni egy érzelmet, ha az érzelmeinket nem mi alakítjuk, hanem ellenkezőleg, leginkább az érzelmeink irányítanak minket? Felülkerekedni tudunk rajtuk, de kiváltani és irányítani őket annál kevésbé. Hogyan lehet parancsra szeretni? Úgy, hogy a bibliai szeretet cselekvő. Nem érzelmi kérdés, hanem minden esetben tettekben nyilvánul meg. Passzív, csupán érzelmi szeretet a Bibliában nem létezik.

A bibliai szeretet cselekvő.

*Nem érzelmi kérdés, hanem minden esetben
tettekben nyilvánul meg.*

Isten irántunk való szeretete sem szép szavakban vagy csupán elfogadásban nyilvánul meg, hanem abban, hogy Fiában eljött a világba, megváltott minket, és a hívők ezt az isteni cselekvő szeretetet ma is megtapasztalják. Tehát amikor Isten szeretetet kér tőlünk vagy parancsot ad a szeretésre, akkor érzelmek helyett – önmagához hasonlóan – konkrét tetteket vár tőlünk. A mindenható és végtelen Istennel szemben viszont mi végesek vagyunk, ezért a szeretetgyakorlásunk sem lehet végtelen.

– Kit kell akkor szeretnünk a Biblia szerint? Mi választunk, vagy Isten jelöli ki azokat, akikre a szeretetünknek irányulnia kell?

– Az Újszövetség különböző helyein Isten a felebarát, a család (szülők, házastárs, gyermekek) és a hittestvérek szeretetét parancsolja meg. Ők egy hozzánk közel álló, szűkebb körhöz tartoznak. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem szerethetünk rajtuk kívül másokat, hanem azt, hogy a cselekvő szeretetünkben őket kell elsősorban részesítenünk. Olyannyira, hogy például Pál apostol Timóteusnak azt írja, püspökséget, egyházi tisztséget ne vállaljon olyan ember, aki előbb a saját családjára nem visel gondot – vagyis nem részesíti megfelelően a szeretetében. Ha a mi saját belső körünkben megcselekedtük, amit a szeretet kíván, akkor természetesen forduljunk a többiek felé is, de az előbbieket minden esetben prioritást élveznek. Ettől válik a bibliai értelemben vett cselekvő szeretet valóban megvalósíthatóvá. Isten minden ember felé egyformán gyakorolt, tökéletes szeretetét az embereken számonkérni nem igazán biblikus.

– Nehéz értelmezni a felebarát kifejezést. Mit jelent az eredeti fogalom, amelyet a mai napig ezzel a régies magyar szóval adnak vissza a fordítók? Ki az én felebarátom?

– A felebarátot sokan embertársnak vagy rászorulónak, vagy egyszerűen „mindenkinek” értelmezik, de ez nem helyes. A valódi jelentését egy szóban visszaadni sajnos nem lehet. A felebarát szó az Ószövetségben igen sokféle viszonyt jelöl – pl. társ, barát, rokon, szolga, családtag –, de mindig olyan embert, akivel valamilyen módon személyes kapcsolatban vagyunk. A héber kifejezést a „legeltetni”, „felügyelni” igékkel hozzák rokonságba, ami felelős viszonyra utal. Az Újszövetségben a „közelálló, közeli” (plészion) szóval jelölik a felebarátot.

A legismertebb történet a felebaráttal kapcsolatban az irgalmas samaritánus története. Ebben most csak egy mozzanatra szeretném felhívni a figyelmet: Jézus a példázat végén egy olyan csavart visz a történetbe, amit sokszor figyelmen kívül hagyunk. Nem a samaritánus oldaláról közelítve definiálja a felebarátot, tehát nem azt mondja, hogy minden rászoruló a felebarátunk! Jézus ugyanis azt kérdezi a törvénytudótól, hogy ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek. Azt mondja, a bajban lévő ember felebarátja az volt, aki segítette neki. Ezek alapján a felebarátot úgy definiálnám, hogy az, aki hajlandó rajtad segíteni, amikor szükséged van rá. *Valaki, akire számíthatsz.*

– A szeretet ma egy elmaszatolt fogalom, és annyit emlegetjük, hogy szinte súlytalanná vált. Benned milyen érzéseket kelt például, amikor azt hallod, hogy a karácsony a szeretet ünnepe?

– Javaslom, hogy nevezzük a karácsonyt egyszerűen annak, ami: a Megváltó születésének ünnepe. Ha valaki belegondol ebbe, hogy emberként megszületett az Isten, hogy az ellene fellázadt emberiséget a saját halálával megmenekítse a megérdemelt kárhózzattól, akkor rájön, hogy a szeretetnél ez sokkal több, mert minden szeretet forrása van emögött: maga Isten. Az Ő ünnepe a karácsony. ♦

SZÖVEG –
LOVÁSZY LÁSZLÓ

NATHANSON MEGTÉRÉSE

Fikció és tények arról, hogyan
tért meg Bernard Nathanson
75 ezer abortusz után.

◆ Hajnali négy órát mutatott az ágya melletti asztalon álló óra pirosan égő kijelzője, mellette Szent Ágoston Vallomások című könyve és C. S. Lewis kinyitott írása nyugodott. Ott hevert példaképe, Karl Stern könyve is, A tűz pillére. Lassan ülő helyzetbe tornázta magát, majd a sötétbe meredt. Csak felesége halk levegővételét hallotta.

Némán fölkel az ágyból, gondosan betakarta a nejét. Odalépett a kis íróasztalához, megérintette Dante Isteni színjátékát, és eszébe jutott a Kilencedik körben lévő gigászok kútja. A kút a víz és az élet forrása, itt a testvér- és szülőgyilkosok szenvednek egy befagyott tóban. „Ide jutnék én is? A bűnöm ennél is nagyobb...”

Egy óra múlva már a Central Parkban bolyongott, ahol mindig úgy érezte, kiszabadulva a mindennapi, lélekölő rutintól, igazi, pihentető vadon fogadja. A parkon átvágva már az autók zajos forgatagában találta magát. Ahogy állt, előtte és mögötte sötét járművek névtelen sokasága haladt el, bennük arctalan emberekkel. Mindegyik ismerős volt, de egyiket sem ismerte fel.

A Fifth Avenue-n már egyre több ember nyüzsgött: a város ébredezett. A Szent Patrik-katedrális bejáratánál John O'Connor bíboros várta szelíd, biztató tekintettel. Néhány perc múlva a gyóntatófülkében ültek.

– Bernard, meghoztad a végső döntést? – kérdezte New York püspöke.

– Igen, meg – válaszolta az idős látogató.

– Még mielőtt megteszed, elmondod az Isten színe előtt, hogy mi vezetett ehhez a fontos döntéshez?

Nathanson doktor nagy levegőt vett. Hirtelen nem tudta, hol is kezdje.

– Édesapámat követve én is a McGill Orvosi Egyetemre mentem, és én is nőgyógyász lettem. Bűnbe először akkor estem, amikor 1945-ben, a tőlem terhes barátnőmet meggyőztem, hogy vetesse el a magzatát. Később egy másik nőnél én magam végeztem el a terhesség megszakítását... Akkor mindenki azt mondta, hogy az anyaméhben még nincsen emberi élet, nem lehet eldönteni, hogy mennyire ember a magzat...

Ekkor félve átnézett a rácsokon, amelyek mögött a gyóntató pap csukott szemét látta. Pont olyan volt, mint egy magzat arca az ultrahangkészüléken. A doktor egy pillanatra megijedt, amikor az atya hirtelen kinyitotta a szemét, és ránézett. Elfordította a fejét, úgy folytatta:

– Amikor először megláttam az ultrahangon egy magzatot mozogni és lélegezni, az érzelmeket az arcán, akkor döbbsentem rá, hogy az egész eddigi tudásom és hitem összedől... Szörnyetgként éltem, és én magam járultam

hozzá ahhoz, hogy a barbárság egy új korba, új szintre lépjen a Földön. Szándékosan hamis adatokat szolgáltattam a Roe v. Wade-ügyben a Planned Parenthood szervezettel együtt. Hazugságra épült az egész jogi kampány, az egész világot megtévesztettük az illegálisan elkövetett abortuszok számát illetően – mondta megtörtén.

– Bernard, azt hiszem, hogy a mai nap tökéletes alkalom, hogy megejtsük a szertartást, Mária szeplőtelen fogantatásának ünnepnapján – mondta a bíboros.

Miután Bernard Nathanson felvette a keresztséget, elvonult, hogy magányában ismét bűnbánatot gyakoroljon. Leült az egyik padra az oltárral szemben, majd letérdelt, és újból imádkozni kezdett. Az ima után felnézett, megpillantotta a Krisztus jeruzsálemi bevonulását ábrázoló képet, és ismét Dante jutott eszébe:

„S mint gyermek nyújtja karját, hogy repessen a mama felé, kinek szívta mellét: kifelé-áradt lelkükkel tüzesen repesnek a fények, hogy fölemeljék lángjukat Máriához: így mutatta mindannyi hozzátvonzó nagy szerelmét.”

(Részlet a szerző novellájából) ♦

1969-ben Norma McCorvey (1947–2017) állapotos lett, de nem akarta megtartani magzatát, mert éppen munkanélküli és depressziós volt. Barátai tanácsára azt hazudta, hogy fekete férfiak erőszakolták meg, és mivel csak nagyon kivételes esetben volt lehetőség elvetetni a gyermeket, és neki nem engedélyezték, beperelte a texasi államot. Az ügy megosztotta az amerikai közvéleményt: az egyik oldal azt hirdette, hogy a nőknek joguk van a testükről dönteni, a másik oldal gyermekgyilkosságnak nevezte a magzat elhajtását. A vita egészen az amerikai Legfelsőbb Bíróságig jutott, ahol a bírók 7:2 arányban döntöttek amellett, hogy alkotmányos jog a terhesség megszakítása. Az abortuszok jogszabályi háttérét ezt követően dolgozták ki.

Az eljárás során McCorvey a Jane Roe álnevet használta, a gyermeket megszülte, majd lemondott róla. 2004-ben, miután megtért evangéliumi keresztényként, eljárást indított a Legfelsőbb Bíróságon, felülvizsgálatot kezdeményezve, de elutasították.

Bernard N. Nathanson (1926 –2011) amerikai nőgyógyász 1969-ben alapította meg a National Association for the Repeal of Abortion Laws (NARAL) abortuszpárti lobbiszervezetét, ami jelentős szerepet játszott a híres-hírhedt Roe v. Wade legfelsőbb bírósági ítélet (1973) abortuszpárti döntésében. A közvélemény és a Legfelsőbb Bíróság megtévesztésére azt állították ugyanis, hogy éves szinten 5-10 ezer áldozata van az illegális abortuszoknak, majd később (1979-ben) Nathanson bevallotta, hogy ez a szám valójában mindössze 160 körül mozgott akkoriban. Nathanson egészen az 1970-es évek közepéig vezette a legnagyobb abortuszklínikát az Egyesült Államokban, és közel 75 ezer abortusz köthető a nevéhez.

A saját maga által alapított mozgalommal fordult szembe, és közreműködött a Néma sikoly című 1984-es dokumentumfilm elkészítésében. Ateista zsidóként definiálta magát egészen 1996 decemberében történt római katolikus szertartás szerinti megkeresztelkedéséig. Életéről a The Hand of God – A Journey from Death to Life by The Abortion Doctor Who Changed His Mind (Isten keze – Utazás a halálból az életbe egy abortuszpárti orvossal, aki megváltoztatta nézetét) című könyvben vallott, megbánva tetteit.

SZÖVEG –
DR. SZÁSZ ADRIÁN

KÉP –
JÓNÁS JÁCINT

AZ ALKOTÁS ÖRÖME, AZ IRGALOM PASSIÓJA

Eperjes Károly szerint
az igazi művészet
az igazság fényében születik

*„Remélem, a hívőt megerősíti, a kételkedőt elgondolkodtatja. A nihilistát pedig elindítja a harmadik kategóriából a második felé” – mondja **Eperjes Károly** a Magyar Passió című első olyan mozifilmje kapcsán, amelyet rendezőként és az egyik főszereplőként is jegyez. Sugalmazott történetnek érzi a főhős Leopold atyáét, akihez hasonló személyek az ő életútját is egyengették. Most úgy véli, talán ennek a filmnek az elkészítéséért küldte őt a Jóisten a földre. Az pedig már a beszélgetés elején kiderül, hogy nem ez a legelső rendezése, mert azt még katonakorában alkották meg a társaival...*

- ♦ – „A hetedik te magad légy!” volt a címe. József Attila versét és az akkori társadalmi állapotokat mutattuk be egy színhátékban, amit nem tudtunk máshol előadni, csak magunknak a laktanyában. Az egyik tiszt megnézte, híre ment, hogy éjszakánként próbálunk, de jóváhagyták. Mondom a többieknek, ezek szeretnek minket, vegyünk fel filmre, hogy mások is megnézhessek! Volt valakinek egy gépe, amivel 25 másodpercenként tudtuk rögzíteni, és amikor megmutattuk, benevezték a katonai filmfesztiválra. Persze, hogy ne bukjunk le, amiért titokban csináltuk, a főtörzsőrmester neve alatt futott. Egyszer csak jött a hír, hogy nyertünk... Szóval még játszottam is az első saját filmemben, azaz filmünkben, hiszen az is közös alkotás volt.

– Akkor is eljátszott már a gondolattal, hogy egyszer rendezőként saját mozifilmet mutathat be?

– Az amatőr rendezőit addigra elvégeztem, mindenki mondta, hogy kijöhet ebből valami, pedig a mi családkunkból ez nem látszott előre. Az egyik pap nagybátyámat, dr. Eperjes Ernőt Münchenig verték, a másik, Vajk Gyula prépost atya is börtönbe került. Édesapám a falunkban, Hegykőn a forradalmi bizottmány elnöke volt. Matematika-, fizika-, földrajz- és rajztanárként az állásából persze kirúgták. Én állandóan parodizáltam

a tanárokat meg a híres embereket, de ha 18 éves koromban valaki azt mondja, hogy pár év múlva együtt játszhatok Sinkovits Imrével, Őze Lajossal, Kálmán Györggyel vagy Kállai Ferencsel, biztos nem hiszem el! Katonaként egy teljes havi zsoldomból vettem meg Latinovits Zoltántól a Ködszurkálót, kijegyzeteltem, néha előveszem. Az a jegyzetelés a mai napig érvényes.

– Milyen közeg vette körül a falujában?

– Nálunk a szocializmus alatt többen voltak a templomban, mint most! A trianoni határszélen, a Fertő tó partján éltünk, és amikor a nagybátyám kijött a börtönből, latinul ministráltam neki. Később persze jöttek a kételyek is, amikor érzékeltem a kettősséget, hogy otthon más tanítást kaptam, mint amit másoktól látok. Szerencsére azok a tanárim, akik komolyan vették az életet, mind a szüleimhez hasonlítottak. Meg az anyai nagyapámhoz, akiről a nagybátyám azt mondta, hogy „a Pestát gyóntatni különös papi kegyelem”. Rokonnál nem szokás gyónni, de ő tudta, hogy az Istennél gyón attól még, hogy a sógora a gyóntató. Mindketten az Istenhez tartoznak, nála kell elszámolni.

– Téma volt a családban az, amiről a mostani filmje szól, vagyis a papok üldözése?

– Olyannyira, hogy még titkos találkozók is voltak nálunk, vagy mi mentünk el egy-egy kirándulás alkalmával olyan paphoz beszélgetni, akivel együtt ült a nagybátyám. Kikértem a jelentéseket, az egyik nagybátyámról 270 oldal volt, a másikról is közel 200. Mutattam édesapámnak a róla szóló anyagot, mire csak nevetett és ennyit mondott: „tudtam”. Mondom, mit tudtál, papa? „Azt, hogy ki volt.” „De honnan, ha fedőnevet használt?” „A helyesírási hibáiból.” Végül is az egész falut tanította...

– Ha jól tudom, felvetődött, hogy ön is egyházi hivatást választ...

– Szép katolikus hagyomány, hogy az elsőszülött fiút illik papnak felajánlani, engem fel is ajánlottak. Mocorgott is bennem valami, édesanyám mondta, hogy ez nem véletlen. Azt is mondta, hogy aki a véletlenre hivatkozik, az az ördög unokaöccse. De kamaszként észrevettem, hogy a másik nem – akit szintén az Isten teremtett – milyen szép! Ha görögkatolikus vagy református vagyok, valószínűleg most egy színésszel kevesebb van... A gyerekkori kereszténység, ha szabad így mondani, a fickósodás idején kicsorbult, később volt, hogy egy átmulatott éjszaka után mentem a Ferenciek

terére gyónni. Liberális keresztény voltam, pedig ilyen nincs. Ahogy szocialista vagy nacionalista keresztény sincs. Az izmusok nem fedhetik el, szennyezhetik be az egyetemességet. 28 éve volt egy nagy lelki fordulatom, akkor mondtam a feleségemnek – aki apáca szeretett volna lenni –, hogy ha kirepülnek a gyerekek, engedjen el papnak. Erre azt mondja: „Ne akarj megszökni!” Ez olyan szép volt, hogy maradtam.

– A színészi és a papi hivatás között vannak azért átfedések, közös jellemzők.

– Ha jól csinálja az ember, mindkettő evangelizál. És mindkettő művészet. De minden hivatás lehet művészet! A szakmai fogások tanulhatók, más kérdés, hogy hivatással is érik-e bennünk a képesség. Egy asztalosmester vagy egy bankár is lehet művész, ahogy egy pap vagy egy színész is tróger, akit közben művész úrnak szólítanak. Az igazi művészet mindig az igazságra irányul, az igazság fényében születik. A pályám során többször is utánam nyúlt a Jóisten. Az Eldorádóban véltem először hallani, aztán a színpadon, A nagybácsi álmában. Amikor

kértem tőle valamit, és két hétre rá adott egy jelet, akkor fogtam fel a Miatyánk lényegét: „Mindennapi kenyereink add meg nekünk ma.” „Veletek vagyok mindennap a világ végétéig”, ez az életben a legnagyobb biztosíték. Senki nem tudja, mikor lépünk át abba a dimenzióba, ahonnan az életet kaptuk, de hogy erre készen álljunk, ahhoz az Isten nagy lehetőséget adott: a saját testét és véréét. A mindennapi kenyér nem csak egzisztenciális kérdés.

– Mondhatjuk, hogy a Magyar Passió megrendezéséhez talán jobban is kellett az emberi érettség, az élettapasztalat, mint pusztán a szakmai felkészültség?

– Mindegyik kellett. Ahhoz, hogy szakmailag ne herdáljam el az esélyt, meg kellett találnom az arányokat, de élveztem ezt a folyamatot. Igaz, kétszer voltam covidos, a második meggyötört, de talán onnan is jött utána a belső öröm, hogy ajándéknak fogtam fel, hogy egyáltalán dolgozhatok. Két nagy kísértése volt a filmnek, mindkettőt el akartam kerülni: azt is, hogy ÁVH-gyűlölő, és azt is, hogy egyházpátolygató legyen. Bereményi Géza mondta, miután látta a hetedik forgatókönyvet: „Ez nem az én filmem, de ne feledd, a maga módján mindenkinek igaza van.” Ez nagyon fontos mondat volt, végig a lelki szemeim előtt lebegett. Szabó István szerint pedig a film egyik nagy erénye, hogy nem gyűlölködő. Talán jól kaptuk el az akkori mostot, pedig az ávósok még a ruháikat is eltüntették a rendszerváltáskor, úgyhogy mindent újra kellett gyártatnunk, mint egy kosztümös történelmi filmnél.

– Hogyan érezte magát a sportnyelven szólva játékos-edzői szerepben, vagyis egyszerre a kamera mindkét oldalán?

– Jól, mert nagyszerű alkotótársakat kaptam, és a technika is segített, hiszen ma már bármit egyből vissza lehet nézni, és a nyersanyagot sem pazaroljuk. Clint Eastwoodnak vagy Várkonyi tanár úrnak anno nehezebb dolga lehetett! A lényeg, hogy az ember merjen magával is olyan kritikus lenni, mint a kollégáival. Ha nem csinál belőle presztízsharcot, ez a kettős szerep jó belső kormányossá válhat. Összesen háromszor emeltem fel a hangom a forgatás alatt, mindháromszor bocsánatot is kértem a többiektől. Színésznek lenni kirakatiabb állapot, mint a rendezőé, és nekem a színészléteimből fakadóan meg kellett tanulnom szerényen a háttérben maradni. Szívem szerint a végén azt sem írtam volna ki, hogy „rendezte: Eperjes Károly”. Ingmar Bergman írta a naplójában a chartres-i katedrálisról, hogy nem ismerjük az építőit, de látjuk, hogy az Isten dicsőségére, az emberek lelki üdvére készült.

– A Jóisten azért vitte önt erre a pályára, hogy a filmjein keresztül üzenhessen?

– Talán igen. Legalábbis jó lenne. Nem feledem Szabó István szavait, miután látta a Magyar Passiót. A vetítésről vittem haza, és így köszönt el: „Azt hiszem, nagyon fogják szeretni ezt a filmet...” Ahogy kiszállt a kocsiból, visszafordulva még hozzátette: „...viseld el!” Nyilván a hozadékát és a hordalékát is. A gyermek megszületett, a szülő ilyenkor elgondolkodik: vajon mi lesz ebből a gyerekből? Kérem is a szülőket, tanárokat, papokat, a lelki élettel, ifjúsággal foglalkozókat, az érett fiatalokat, hogy ha méltónak tartják rá, ajánlják a filmet másoknak is. Ne miattam, hanem hogy közkinccsé váljon, ahogy a lengyeleknél Katyn. Mert 1950. június 8., a közel 12 ezer szerzetes kitelepítése a magyarországi katolikus intelligencia likvidálásának napja volt. 1956 is másképp alakulhatott volna, ha az utcákon hömpölygő tömegnek lettek volna szakrális vezetői, és az emberek igazi közösséggé formálódnak.

– A film külföldön **Mercy** címmel fut, ami annyit tesz: **Irgalom. Ebben a szóban foglalható össze a fő mondanivalója?**

– A Magyar Passió címben van egy kis vagancia is, hogy „na, mit csinált a Szamóca a Gibson bácsi Passiója után?”. De ez nemcsak a papok passiója, hanem az ÁVH-soké, a kulákoké, az egész országé, hiszen még Trianon emlékezete is benne van. A jövő nemzedéké is a kislány, Imelda karaktere által. A legmélyebb tartalma valóban az irgalom, a kegyelem lehet. A mai világban, amikor a modernizált klasszikus darabok és a zeneművek is az ösztönöket célozzák. Amikor vannak gondolatfogyasztók és érzelmefogyasztók, pedig a kettő harmóniáját kellene megélni. A történet fő szála a valóságban is megtörtént, egy bicskei pappal, **Tabódy István**nal. Az utolsó nagy jelenet hivatott érzékeltetni azt a sok szenvedést, amit nem lehetett részleteiben megmutatni, különben ember nem merte volna megnézni a filmet. A legvégét már én képzeltem hozzá. Négy verzióm volt a lezárásra, végül Szabó Pista egy mondata döntött. Ő átengedte magán, hallgatott, majd ennyit mondott: „Szép... szép... Ha meg tudod csinálni, szép.” Hogy sikerült-e, arra Bereményi Géza utalt, amikor a végső változatot így nyugtázta: „Jól van, akkor ezt megúsztuk.” „Méltó hozzád...!!!” – üzenté **Faragó Tamás** „Tonó”, **Koltai Lajos** „Sutyi” szavait pedig el sem merem mondani, oly nagy dicsőretnék tűnnének. Azt viszont igen, hogy miután elköszöntünk egymástól a vetítés végén, visszajött, hogy még egyszer megölelhessen... ♦

Indul

a Média a
Családért-díj 2021
közönségsvavazása!

Olvassa el, nézze és hallgassa meg az idei magyarországi és határon túli jelöltek cikkeit és műsorait, és szavazatával segítsen kiválasztani a Média a Családért-díj 2021 két közönségdíjasát.

Voksait több munkára leadhatja a hazai és külföldi kategóriában is, az online szavazás 2021. december 1-től 2022. január 10. éjfélig tart.

További részletek a www.mediaacsaladert.hu oldalon!

